

SOBRE L'ESPAVILAT DEL CARME, ELS DIMONIS I L'ONYAR A VISTA ALEGRE

Els pedrers ja feien camí cap a la Pedrera quan el sol encara no els banyava la cara. Arrossegaven les eines que repicaven contra les pedres al cantó de la llera del riu Onyar. Entre els repics i la remor de l'aigua, se'n feia un ritme de percussió que acompanyaven amb una cançó:

De l'Onyar a la Pedrera,
Faig camí per aquesta llera,
Gràcies, déu Onyar,
Per deixar-nos passar.

Semblava que les aigües del riu ballaven al so de les seves veus i el retruc dels seus passos. I n'hi ha que deien que en el riu vivia un déu molt poderós, que de riuades ja n'havia fet moltes i millor cantar que no fer-lo enfadar.

Després d'una bona caminada, es plantaren davant de la Pedrera. Aquell mur de roca viva era tan alt que, per molt que aixequessis el coll, no en veies la fi. I, al so de les seves eines, es posaven a treballar. De la força amb la qual picaven la roca, en saltaven espurnes, i amb el so de les seves eines treballant, cantaven una cançó:

O muntanya de Girona,
Gràcies per donar-nos pedra bona,
Sigues bona com l'Onyar,
I dona'ns menjar.

D'un cop molt fort, el pic d'un d'ells, l'Envejós de Can Enderrocades, es va endinsar en la roca i no en sortia. Tots ells deixaren de picar rocs i s'aplegaren al seu voltant. Ell intentava treure el pic fent palanca amunt i avall, però semblava que la muntanya cada cop l'engolia més i més.

L'Espavilat del Carme va agafar ben fort el mànec del pic encastat i va dir:

—Va, nois, segur que si tots estirem fort per aquí i per allà, segur que tomba i sortirà.

I així va ser. Quan tots es posaren a estirar el pic, estirant per tots cantons, la roca va cedir, i d'on hi havia el pic es va començar a dibuixar una esquerdada a la Pedrera que va partir aquell mur altíssim de roca en dos, al so d'un tro aterridor.

En el bell mig d'aquella esquerdada, una porta roja com la sang es dibuixava en el trencadís. Del forat del pany en sortia un feix de llum brillant com l'or. Ràpidament, el de Can Enderrocades s'hi va apropar per tal d'obrir-la, però l'Espavilat s'hi va posar al davant i va dir:

—No sabem què hi ha darrere, podria ser perillós.

L'Envejós, amb tota la supèrbia, li va contestar:

—No veus que és or, tros de ruc?

I, d'una empenta, el va apartar sense miraments i obrí la porta. Aquella foscor negra de la Pedrera va esdevenir llum, i, acompanyant la llum, unes trompetes, crits, xiscles i gemecs. D'aquella entrada van sortir unes bèsties tan animals que semblaven micos, però negres i molt més lletjos. Els pedrers van tocar el dos i van sortir de la Pedrera pensant que havien obert la porta a l'Infern.

El pedrer del Carme, un cop era fora, va córrer sense girar-se enrere ni tampoc va passar per casa seva a veure la seva dona ni els seus fills, sinó que va acostar-se a la vora del riu Onyar. Ell no era cap home de fe, només havia rebut la comunió, i amb dures penes la seva mare el va obligar a anar a missa cada diumenge, però aquell dia no li va parlar a Déu ni a cap esperit, sinó al mateix Onyar.

Un cop va estar de genolls a la riba del riu, va aclucar els ulls i va ficar les mans a l'aigua freda, i va sentir-ho com una abraçada de benvinguda. Va obrir la boca i d'aquesta en van sortir unes paraules com si fossin unes pregàries.

Va tornar-los a obrir i el va veure allà, dempeus, davant seu. Embolcallat amb aigua i amb una cara amable, com si fos un àngel. L'Onyar li va atansar la mà i li va dir amb veu dolça:

—Porta'm.

L'Espavilat el va portar cap a aquella paret grisa, la Pedrera. Un cop ambdós van arribar, ho van veure tot en flames, cremant-se. Els dimonis van escampar tot el foc per tot arreu. Aquella flama ballava per tots els carrers, places, cases i botigues. I així que l'Onyar va cridar a l'aigua i ho va apagar tot.

Quan va parlar, primer es va sentir el so que fa l'aigua quan el riu té molt cabal, i els dimonis se'l van mirar amb desconfiança i por. Cap d'ells va proferir cap xiscle.

L'Onyar va ordenar que giressin cua i que tornessin al cau de mala mort d'on havien vingut. Una bèstia va respondre que no ho farien pas, que ja els agradava estar aquí dalt, on hi havia llum i molt de verd.

L'Onyar els va contestar amb veu ferma:

—Tornareu una nit a l'any, la més curta de totes, i podreu tornar aquí dalt amb nosaltres i veureu la llum.

L'Onyar es va dissoldre i va tornar al seu lloc. Els dimonis van recloure's darrere d'aquella porta vermella sense proferir cap xiscle, i el del Carme la va tancar i la va guarnir amb pedres, rocs i pols per amagar-la. Perquè cap altre la tornés a obrir fins a l'any següent.